

Stelling:

“Om te werken aan EDO binnen de nieuwe VOET zal er moeten samengewerkt worden tussen scholen, pedagogische begeleidingsdiensten en organisaties. Hoe kan deze samenwerking eruitzien? Wat is een wenselijke rolverdeling?”

Moderator: Jürgen Loones (departement Leefmilieu, Natuur en Energie)

Verslaggever: Katrien Van Poeck (departement Leefmilieu, Natuur en Energie)

Is samenwerking nodig?

- Door gezamenlijk thema's af te spreken binnen een bepaalde periode, kom je tot versterking en verdieping
>< niet één thema kiezen: systeemdenken is belangrijk maar elke organisatie licht best een stukje van het 'systeem' toe, vanuit de eigen expertise/sterktes.
>< is dit realistisch/haalbaar? Af en toe werkt dat, gekoppeld aan bv. campagnes , de dag/week van...
>< wat met leerlingenparticipatie?
- Elkaar kennen en de werkingen afstemmen is noodzakelijk; samenwerken *kan* interessant zijn. Het is geen doel op zich, maar kan soms een meerwaarde zijn.
- Gezamenlijk het aanbod bekend maken zou zinvol zijn. Nu is er vaak veel concurrentie tussen aanbiedende organisaties.
- Leren van elkaar is belangrijk.
- Samenwerking binnen het onderwijs zelf (tussen de koepels) is minstens even belangrijk. Voor het basisonderwijs is er bv. een netoverschrijdend 'forum leerlingenparticipatie'. Zo wordt het gemakkelijker om de behoeften vanuit het onderwijs te communiceren.

1

Wie moet samenwerken?

- Ook jeugdbewegingen realiseren veel doestellingen van de VOET. Het is een grote uitdaging om te streven naar samenwerking met het informeel leren.
- Alle partners in de school moeten betrokken worden: leerlingen, ouders, leerkrachten, beleid (school), technische ondersteuning.
- Nascholing.
- Organisaties die een aanbod uitwerken, moeten meer de leerlingen betrekken bij het uitwerken van een aanbod.
- Inspectie: als je een doorlichting krijgt, worden leerlingen ook betrokken.
- De mogelijkheden om leerlingen te betrekken, liggen in de manier van werken, in het kader dat je zelf aanbiedt. Praktijkvoorbeelden kunnen dit stimuleren.

Hoe ziet die samenwerking eruit?

Wat is wenselijk?

- Samenwerking moet worden toegespitst op inhoud.
- Differentiatie is waardevol. Er zijn voldoende vragen en er is voldoende aanbod: dit efficiënt samenbrengen in een fijnmazig systeem is belangrijk. Er is nu een databank van Kleur Bekennen, een NME-inventaris,... los van elkaar. >< Het belang van catalogi mag ook niet overschat worden.
- We moeten linken leggen, zowel digitaal als organisatorisch (letterlijk en figuurlijk).
- Linken kunnen gelegd worden door concreet aan dingen samen te werken. Zo stemmen Milieuzorg Op School, WWF en Djapo hun aanbod i.v.m. de ecologische voetafdruk op elkaar af. Er zijn ook initiatieven als Vredesbossen.
- Sommige linken worden niet gelegd, bv. met gender.
- Het gaat niet alleen over inhoud, maar – meer nog – over een didactische aanpak, bv. complexe problemen leren analyseren, kritisch nadenken,... Leerkrachten hiervoor een methodiek aanreiken is daarom cruciaal. Deze aanpak moet leerlingen ook aanspreken.
- Samenwerken aan EDO en de VOET vraagt om aangepaste structuren die dit mogelijk maken.
- Informele netwerken maken samenwerking mogelijk, zelfs binnen structuren die niet optimaal zijn.

Hoe ziet het er nu uit?

- De thema's die in de VOETen aan bod komen, vallen beleidsmatig onder verschillende beleidsdomeinen. Dit maakt financiering zoeken niet evident.
- Het wordt nog complexer door de verzuiling van ons onderwijs, met een grote diversiteit tussen de netten.
- De complexiteit van EDO en de VOETen is erg tegenstrijdig met de gefragmenteerde maatschappelijke context/structuren. Niemand voelt zich (politiek) verantwoordelijk voor horizontale/transversale thema's zoals duurzame ontwikkeling. Misschien moeten bevoegdheidsverdelingen in dit licht herbekeken worden.
- Complexiteit zorgt ervoor dat moeilijke problematieken ondergesneeuwd raken.
- Iedereen heeft een eigen agenda, wil het eigen thema onder de aandacht brengen. Hierdoor speelt er ook veel concurrentie mee.
- Voor sommige thema's is er al een overaanbod.
- Pedagogische begeleidingsdiensten zouden meer kunnen samenwerken.
- Leerkrachten appreciëren pakketten waar ze alle inhouden samen vinden.

Hoe moet het anders?

- Suggestielijsten die i.v.m. de VOET worden aangemaakt zouden vooral aandacht moeten hebben voor het leggen van relevante linken.
- We kunnen samenwerken aan gezamenlijke educatieve pakketten, leerboeken.
- Het gaat niet enkel om het ontwikkelen van nieuw aanbod, ook om het leggen van verbanden binnen bestaande pakketten. De perspectieven moeten samengebracht worden.
- Pedagogische begeleidingsdiensten zouden een vormingsaanbod voor aanbieders kunnen uitwerken i.v.m. hoe ze een aanbod kunnen ontwikkelen dat het beleidsvoerend vermogen van scholen versterkt.
- Er is nood aan een netoverschrijdend aanspreekpunt.
- Er moet samengewerkt worden aan inhoud/kennis én methodiek/didactiek.

Welke rolverdeling is wenselijk?

Wat is wenselijk?

- Is het a priori uitdenken van een rolverdeling wel realistisch/wenselijk?
- Voorstel: een leertraject uitwerken voor wereldburgerschap (zoals dat nu gebeurt via geïntegreerde proeven in TSO/BSO) met een jury van externe organisaties. De inhoud wordt uitgewerkt door leerkrachten. Deze worden ondersteund door externe organisaties. De pedagogische begeleidingsdiensten steunen dit mee door dergelijke trajecten verplicht te maken. De netten zouden kunnen samenwerken om een portaalsite te ontwikkelen om dit aanbod bekend te maken. Zo biedt je een formele manier van werken aan die scholen kunnen integreren. >< De vraag wordt gesteld of dit niet indruist tegen de klemtoon op beleidsvoerend vermogen van scholen en hun autonomie bij het uitwerken van een pedagogisch project.
- Er is nood aan een platform waar alle betrokkenen kunnen uitwisselen. Zo'n platform kan een rode draad voor zo'n traject uitwerken.
- De beste manier om alle VOETen te integreren, is het concept wereldburgerzin.
- Organisaties hebben een rol te vervullen om leerlingen ook op niet-cognitieve manieren met die thema's bezig te laten zijn. Doe-opdrachten zijn belangrijk.

Hoe ziet het er nu uit?

- Gaan lobbyen bij individuele scholen om tijd vrij te maken voor trajecten is niet eenvoudig.
- CANON werkt momenteel aan een portaalsite (www.projectloket.be). Hier kunnen aanbiedende organisaties gebruik van maken.
- Het 'wat' van EDO is al vrij goed gekend (inhouden), het 'hoe'-verhaal veel minder (pedagogische aanpak, bv. systeemdenken). Hier zou ondersteuning van pedagogische begeleiders welkom zijn. Maar is dit praktisch haalbaar?
- Er is voor aanbiedende organisaties nood aan ondersteuning bij/kennis over het ontwikkelen van leerlijnen.

Hoe moet het anders?

- Een organisatie die andere (aanbiedende) organisaties ondersteuning biedt bij de pedagogische aanpak zou een meerwaarde kunnen zijn.
- Zowel bij educatieve organisaties als pedagogische begeleiders is systeemdenken nog niet ingeburgerd. Aan de Universiteit Gent worden opleidingen gegeven over Wereldsysteemanalyse. Dit zou interessant kunnen zijn voor educatieve organisaties.